

„רגלים בקרב“

סוג החיל העתיק ביותר. שהוא גם המושרש ביותר בהסתוריה ובהתפתחות מלאכת המלחמה, — הנו חיל הרגלים. בשוט סוג חיל אחר אין זה חשוב כל כך, כאשר חשוב לגבי חיל הרגלים להתבונן היטב בלקח השלב הקודם בהתפתחות ארגונו ואורח פעולתו הטקטי: — לא על מנת לחקות, כי אם על מנת לנתח את הלקח, להסיק את המסקנות ועל יסוד אלה להמשיך את הקו.

בין האחד לשני — על נושאים שונים העוסקים כל אחד בסוגיה אחרת של הטקטיקה של יחידת רגלים. הפרקים עצמם מחולקים לשלושה חלקי יסוד: ההקדמה, הדוגמאות והסיכום. בהקדמה נמסרים עקרונות הנושא בקיום כלליים; עקרונות אלה מודגמים ע"י מספר דוגמאות, לפחות 4—5 — המראות בחלקן מה התועלת וההצלחה הבאות בעקבות השימוש הנכון בעקרון, ומאידך מראה חלק את התוצאה של אי-התחשבות בעקרון או אי-ידיעתו. בסופה של כל דוגמה כזו בא הבידור הענייני המסביר את אשר היה נכון ולא נכון באותו פרק-קרב. לבסוף בא הסיכום החוזר על הרעיון היסודי שבהקדמה, כשהוא מתבסס למעשה על הדוגמאות שקדמו לו.

הספר „רגלים בקרב“ הוכן ע"י המחלקה ההיסטורית של „בית-הספר לחיל-רגלים“, תחת הנהלתו של ג'ורג' ס. מרשל, שהיה אותו זמן קולונל. מספר קצינים מצבא ארצות-הברית השתתפו בהכנת הספר ובעריכתו, וקצינים אחרים עסקו בעיקר באיסוף החומר העובדתי ובהכנת המפות והמרשמים. עריכת הספר וארגונו הם מלאכת מחשבת ממש. אפשר אולי להענין ולאמר שספר זה הוא אחד הדברים המושלמים ביותר שפורסמו אי-פעם בשטח סיכום והוצאת המסקנות לגבי טקטיקת חיל-הרגלים, בצורה ברורה, פשוטה ומוחשית כל-כך.

אם כי נושאי הספר רבים, הרי מטרתם העיקרית היא המחשת ההבדל בין המציאות לבין תנאי האימונים, ומשום כך טבעי הדבר שהפרק הראשון דוקא עוסק בחוקי הקרב, ומוכיח שאין לפתור בעיות צבאיות לפי חוקים קבועים ומסוימים. מקום שני במעלה תופסים בספר פרקים העוסקים בתכנית הפעולה הקרבית ושיטת ביצועה; מספר פרקים מטפלים בעקרונות של תכנית פעולה פשוטה ככל האפשר, ריכוז מכסימלי כלפי נקודת התורפה של האויב, הפתעה, ניידות וכו'. מאידך, דנים פרקים אחרים בכמה גורמים המשפיעים על הביצוע, כגון: הערכת זמנים

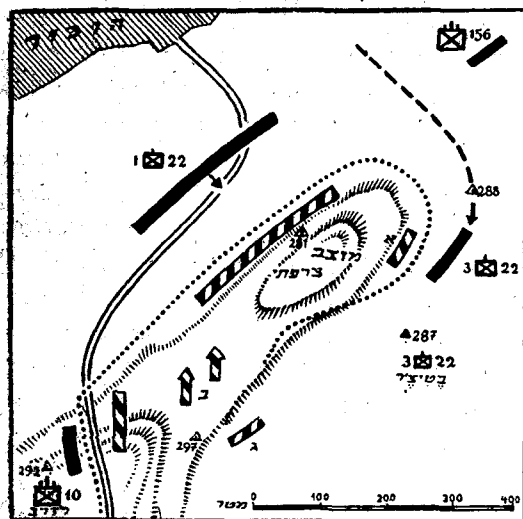
אם כי הספר „רגלים בקרב“ הופיע לפני כ-15 שנה, ומסקנותיו מבוססות על נסיון מלחמת-העולם הראשונה, הרי גם היום, לאחר לקח המלחמה האחרונה, הוא אקטואלי כמעט באותה מידה כשם שהיה אז. יתר-על-כן, למקרא ספר זה מתברר, שלמעשה לא חל כל שינוי עקרוני בטקטיקה של חיל-רגלים, ואף כיום יש צורך לחזור ולהתריע על הרבה מאותם המשגים והטעויות שעליהם מצביע הספר.

הספר מטפל בטקטיקה של יחידות קטנות, כפי שהיא מצטיירת מדוגמאות השאובות ממלחמת-העולם הראשונה. המגמה העיקרית של הספר היא לבחון את ההדרכה הצבאית של ימי שלום, לאור נסיון הקרבות.

„ישנם סימנים רבים (כדברי ההקדמה לספר), המעידים על כך שקצינים, אשר קיבלו את מיטב האימון האפשרי בימי שלום, נמצאים מופתעים ומבולבלים מהבדלי-התנאים, כפי שהם מוצגים בבעיות התיכנון על גבי מפה, וכפי שנתקלים בהם בשעת הקרבות. הסיבה לכך היא במידה רבה — נטייתם של אימוניהם ליהפך בימי שלום לתיאור רשמי יותר ויותר. בתי-הספר שלנו מניחים לרוב, שהמסגרות הן מלאות ומאומנות כראוי, שמפקדי המשנה הם בעלי כושר ביצוע, שסידורי האספקה פועלים, שמערכת הקשר „דופקת“, שפקודות מתבצעות. בימי מלחמה עלולים רבים מתנאים אלה — ואולי כולם — להעדר. האיש למוך הקרבות יודע שכל זה הוא בדרך הטבע, ואין התהליכים השכליים משתתקים אצלו משום כך. הוא יודע, שעליו להמשיך — למרות הקשיים שכביכול „אין להתגבר עליהם“ — ולמרות העובדה שכלי-מלאכתו יכולים להיות מיושנים ובלתי מושלמים. יתר על כן, הוא יודע כיצד להסתדר עם כל זה. קובץ זה נועד „לסגל לקצין — חניך ימיה-שלום — משהו מנקודת מבטו של מלומד הקרבות“. הספר מורכב מכ"ז פרקים, אך למעשה הריהו קובץ מאמרים הבנויים במתכונת אחידה — ללא כל קשר ותלות

לתקוף לעבר נ. צ. 288, ומשם לנפות מערבה, כשהיא באה על המוצב מן העורף. החטיבה ה-156 צריכה חיתה לתקוף באגף השמאלי של פלוגה 3, ואלו חטיבת הרורבה ה-10 — באגף הימני של פלוגה 1.

פלוגה 3 התגברה על ההתנגדות ליד נ. צ. 288, וחלקה בחלקה הגדול מערבה, כמתואר במרשם. מחלקה אחת בפיקודו של סגן בטיצ'ר, נשלחה לנ. צ. 287, על מנת להבטיח את האגף של פלוגה 3.

וזה המצב שנתגלה לפני מפקד המחלקה בהגיעו לנ. צ. 287:

הוא שמע יריות רבות מכיוון נ. צ. 289, והניח שפלוגה 1 נמצאת במערכה כבדה.

הוא ראה שפלוגה 3 נמצאת מול כוח צרפתי בל, ושכוח זה נראה כמתכוון להתקפת גג.

ליד נ. צ. 292 נמצאה חטיבת הרורבה ה-10 בקרב עם הצרפתים, וכפי הנראה לא הצליחה להתקדם.

ליד ב' ראה חיילים צרפתים צועדים לעבר המוצב, וליד ג' קבוצה אחרת של צרפתים נחה ברורבה.

המחלקה הגרמנית לא נתגלתה לצרפתים.

בטיצ'ר החליט לתקוף את הרורבה הצרפתית בל, הוא עשה זאת בהפתיעו אותם לגמרי, ולקח בשבי קולונל 2 קפיטנים ו-150 חיילים. לאחר התארגנות מהירה תקפה המחלקה את הצרפתים שעמדו מול חטיבת הרורבה ה-10 ליד נ. צ. 292. ההתקפה הצליחה, ונלקחו בשבי כמה מאות שבויים נוספים.

והנה הביורור שבא בספר בעקבות הדוגמה: „וזה דוגמה של פלגת הבטחה שמילאה את תפקידה, ואף יותר מזה, ע"י התקפה. המפקד חישב שפלוגה 1 תוכל לספק בצרפתים הנעים קדימה, מאחר שכיוון ההתקדמות הצרפתי היה כזה, שיפגשו את פלוגה 1 בחזית. הוא שקל את המעשיות שבסיוע לפלוגה 3 ע"י מתן אש על האויב

נכונה, פיקוח מלא על היחידות, מסע ההתקרבות לאיזור הקרבות, התנועה עד למגע, חשיבות הסיוע ועוד. הנושא המרכזי השלישי מטפל בבעית מצבי הקרב השונים והשפעתם על רוח היחידות ועל שיקוליו של המפקד. ההדגשה כאן היא על ה„ערפל“ בה נמצאת היחידה, ללא כל ידיעות ברורות על המתרחש סביבה, ועל ההשפעה הפסיכולוגית של אותם מצבים, כשהיזמה נמצאת למעשה בידי האויב, והמפקד נמצא המום לגמרי מן הסבך שמסביבו.

כמה מפרקי הספר עוסקים בנושאים הידועים היום לכל מפקד. הסיבה היא, שאותו נושא היה חדש עדיין במלחמה שעברה. הנה, למשל, הפרק על שילוב תנועה ואש; הרעיון ה„חדש“ של חיפוי האש ההדדי של שתי יחידות וההכרה בבסיס-אש, הנו כיום יסוד ועיקר שאין מנסים עוד לחלוק עליו.

מאידך, יש בפרקים אחדים הנחות שהן מיושנות כיום, מאחר שמאז כתיבת הספר חלו שיפורים וחיידשים של מכשירי הקרב. כך, למשל, נפתרת היום בנקל, — בעזרת מכשירי האלוט החדישים, — בעית התיאום בין חיל-הרג לים והנשק-המסיע הארטילרי, בעיה שנראתה אז כקושי ללא מוצא כמעט.

כל הדוגמאות המובאות בספר הן פרקי קרב אמיתיים מן המלחמה העולמית, ובאמצעותם מומחשים לקורא הריאליזם של שדה-הקרב והתנאים הקשים מאוד והמסור בכים אשר במציאות שלהם יש למצוא את הפתרון הטוב לנוכח האויב. מאחר שהספר הוא אמריקאי טבעי הדבר שהדוגמאות תהיינה שאובות מנסיונו של צבא ארצות-הברית; ובמידה שנמצא חומר מתאים מספרות הדוגמאות על יחידות אמריקאיות, אך לשם הדגמת מקרים רבים נבחרו דוגמאות מנסיונם של צבאות אחרים. ובמידה רבה אף של הצבא הגרמני, למרות שהדוגמאות אלו יש והן מראות כיצד זכו הגרמנים ביתרונות על צבאות בנות-הברית, ובמקרים אחדים אף על הצבא האמריקאי עצמו.

נושאו של פרק י"ד בספר נקרא „החלטות“. החלטות במלחמה הן קשות. לרוב יש לקבל אותן בתנאים מעורפלים יותר ובלתי ברורים מאשר בתנאים אחרים. לעתים קרובות מהנה בעית הזמן שבו צריך להחליט את ההחלטה, בעיה חמורה יותר מעצם ההחלטה.

והרי אחת מהדוגמאות המובאות בספר על מנת להוכיח את הדבר:

„ב-7 באפריל 1916, בזמן האופנסיבה של ורדן, תקף הגדוד הראשון של החטיבה הגרמנית ה-22 את המוצב הצרפתי על גבעה מדרום מורה להזכור. פלוגה 1 צריכה הייתה לתקוף ישר אל מול נ. צ. 289. פלוגה 3 צריכה הייתה

בב. אך בכך נשאר עדיין עורף הפלוגה חשוף להתקפת הרורבות הצרפתיות בג. רורבות אלו היוו את הסכנה העיקרית. משחוסלו — נפתרה הבעיה כולה".

"הערכת המצב של סגן בטיצ'ר היתה נכונה, ופעולתו המידית הוכתרה בהצלחה בולטת".

היתה זו אחת מ־150 הדוגמאות, הבאות להוכיח את המסקנות המובאות בספר. סיפור המעשה הוא קצר ועניני. הבירור אף הוא שופך אור רק על אותן הנקודות המענינות אותנו, ובצורה הפשוטה והתמציתית ביותר.

עתה נראה את המסגרת של אחד הפרקים, המנתח את עקרונותיהן של "פקודות".

"פקודה צריכה להביע בבהירות את רצונו של המפקד, ועליה להתאים למצב".

"הרבה יותר חשוב הוא, שפקודות תיכתבנה בבהירות ותפורסמנה במועדן, מאשר תהיינה נכונות במבטן החיצוני. ביחידה מאומנת היטב, בשעה שהזמן מועט והמפות גרועות, תקבלנה הפקודות נטיה להיות כלליות. ביחוד יש לותר על פרטים כשהזמן קצר וכשעלולים לחול שינויים במצב לפני שהפקודה תוכל להיות מבוצעת.

א. ט.

האסטרטגיה הגבוהה בהתגשמותה"

בספרו הדן בניהול המלחמה המודרנית, ממצה האלוף איתן אבישר, מתוך לקח שתי מלחמות העולם ותקופת השלום המזויין שביניהן, את דמותה של האסטרטגיה הגבוהה של המעצמות הגדולות.

מטרת הספר היא לשמש בסיס ויסוד ללימוד האסטרטגיה בתפישתה המודרנית. ויסוד זה, — שיש בו גם כדי להקנות גמישות למחשבה העצמית, ולהרחיב את הדעת בהלכה זו, טמון בלקח ההיסטוריה. ואכן, יש בספר זה כדי לפתוח אופקים בפני הקורא הלומד את בעיות היסוד של אמנות ניהול המלחמה, ושל הבחינות — הכלכלית והפוליטית — שבה. כל עוד לא נשתחררנו מהגורמים העיקריים למלחמות הרי גם היום עוד קיימת הסכנה, שבאם לא ימצא מוצא של שלום, שוב ייעשה נסיון לפתרון בעיות העולם בכוח.

"מטרות מלחמה טוטלית אינן מתהוות באופן פתאומי. הן מתפתחות בהדרגה ולרוב הן תוצאות של תהליכים היסטוריים. כן נתוספו כיום למערכת המלחמה אמצעים אשר לפנים היתה להם השפעה מועטת בלבד על מאורעות

(*) "האסטרטגיה הגבוהה בהתגשמותה", מאת אלוף איתן אבישר, הוצאת טברסקי, תל-אביב, תש"ט.

כשיש זמן רב, מפות מצוינות ויחידות בלתי מנוסות, רצוי להרבות בפרטים".

והנה הסיכום הקצר והמעשי המסתמך על שש הדוגמאות שבפרק זה.

"פקודה טובה צריכה להיות מותאמת לשלוש דרישות מינימליות:

1. עליה לגעת בפרטים העיקריים.
2. עליה להיות ברורה, ללא כל אפשרות של טעות על מנת שיוכלו לבצע.
3. יש להקדים ולהציאה, כך שתגיע במועדה לפקודים העומדים להוציאה לפועל.

בסופו של דבר: "אין ספר זה מתימר להיות מחקר מושלם על טקטיקה וזעירה של חיל-הרגלים. מטרת מחבריו היתה לפתח במילואם כמה לקחים חשובים הניתנים להנמקה טובה בעזרת דוגמאות מעשיות ולהדגישם, ולא ליצור ספר אחד גוסף של תיאוריה מופשטת". אם נראה במלים אלה את מטרת הספר, הרי שהשיג ללא ספק את מטרתו ואף הרבה לעשות.

המלחמה. אי לכך מוכרחה היתה להתפתח האסטרטגיה ל"אסטרטגיה גבוהה" הכוללת את האסטרטגיות הפוליטית, הכלכלית והצבאית, שמתפקידן להכין את המלחמה, לנהל אותה ולנצל בצורה מתאימה את תוצאותיה.

מכאן עובר המחבר למחקר יסודי, המנתח את אופיה של המלחמה המודרנית:

"ביצוע ההחלטות האסטרטגיות הנו ענין הטקטיקה הגבוהה, שהיא המקיפה את ניהול הקרב, והטקטיקה הזעירה העוסקת בניהול היחידה ואופן לחימתה".

מטרת ניהול המלחמה היא לשבור את היכולת הפרטנציאלית של היריב להמשיך בהתנגדות. אי לכך, חייב מינהל המלחמה לשאוף לפגוע במרכזים החיוניים ביותר של האויב, על מנת להגיע לידי הכרעה מהירה.

"המלחמה המודרנית — אומר המחבר — אינה עוד התנגשות בין כוחות קרב מבחינת התפיסה הפסיכולוגית-מיליטאריסטית בלבד, כפי שהיתה בעבר, אלא מלחמה טוטאלית שבה עומד במבחן כוח ההתנגדות של העם כולו. כי המלחמה כיום מוכרחה להימשך עד שהארגון הכלכלי והמדיני של אחד הצדדים נלאה ונהרס".

מכאן עובר המחבר וסוקר את ההשפעות שישנה למגמת האסטרטגיה הגבוהה על מדינה המארגנת את